

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Τὸ Γ' Συνέδριον τῆς Μικρῆς Ἀντιάνι τῶν γυναικῶν ἔληξε ἔπειτα ἀπὸ μιᾶς βδομάδας δουλειᾶ ἐντατικῆ ὅσο κι ἐνδιαφέρονσα. Κι ἀπὸ τὴν ἐργασία αὐτὴ τὴν ἀπόμεινε; Μιὰ σειρὰ ἀπὸ εὐχὰς κι ἀποφάσεις. Γιὰ τοὺς σκεπτικιστὲς τὴν εὐκαιρία γιὰ εἰρωνεία! Εὐχὰς! ἀποφάσεις! Στὸν καιρὸ μας μήπως βλέπομε καὶ τίποτ' ἄλλο; Γιατὶ ἀληθινὰ ποιά ἐποχὴ στὴν παγκόσμια ἱστορία παρουσιάζει τέτιο πλῆθος ἀπὸ συνέδρια διεθνικά, ὅσο ἡ ἐποχὴ ἡ τωρινή, πού θάλεγε κανεὶς πὼς εἶναι ἡ πιὸ ἀκατάλληλη γιὰ δαπανηρὰ ταξίδια, μὲ τὴν τωρινὴ γενικὴ οἰκονομικὴ κρίση; Κι ὅμως ξοδεύονται ἑκατομμύρια, τόσο ἀπὸ τὰ κράτη, ὅσο κι ἀπὸ τοὺς ἰδιῶτες, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ κατορθωθῇ μιὰ στενωτέρη ἐπικοινωνία, μιὰ ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν, μιὰ συνάντησις γιὰ λίγες μέρες μεταξὺ ἀντιπροσώπων ἀπὸ διάφορες χῶρες. Δὲ θάταν διόλου τολμηρὸ νὰ πῆ κανεὶς πὼς τὸ κυριώτερο χαρακτηριστικὸ τῆς μεταπολεμικῆς κοινωνικῆς ἱστορίας εἶναι αὐτὴ ἡ ἀδιάκοπη σειρὰ τῶν συνεδρίων πού τὸ ἔνα ἀκολουθεῖ τὸ ἄλλο, καὶ πού ὅλα καταλήγουν σὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ εὐχὰς καὶ ἀποφάσεις.

Νὰ εἶναι τάχα μάταιες ὅλες αὐτὲς οἱ προσπάθειες καὶ μιὰ ἄσκοπη σπατάλη; Κι ὅμως ἡ ἐπίδρασις δίων αὐτῶν τῶν συνεδρίων στὴν κοινωνικὴ ἐξέλιξις εἶναι ἀνυπολόγιστη. Μιὰ διατυπωμένη ἀπόφασις δὲν εἶναι μονάχα λόγια βαλμένα στὴν σειρὰ. Ἡ εὐχὴ πού ἐκφράζεται εἶναι μιὰ δόμοιολογία πίστεως. Εἶναι μιὰ φωνὴ ἀνθρώπινη πού μιλεῖ σὺν δόλοισι τὴν ἀνθρωπότητα, φωνὴ πού, κηρύττοντας μιὰν ἀλήθειαν, τὴν ἐπιβάλλει στὴν ἀνθρώπινη συνείδησι. Καὶ ἡ φωνὴ αὐτὴ πού, σὰν ἀκουστὴ μιὰ φορὰ, ἐξακολουθεῖ νὰ μιλεῖ μέσα μας γιὰ χρόνια, γιὰ αἰῶνες, εἶναι πιὸ δυνατὴ ἀπὸ ὅλες τὶς ὀπλισμένες δυνάμεις τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὰ ποτάμια τὸ αἶμα πού χύθηκε, ἀπὸ ὅλα τὰ πολεμικὰ κατορθώματα τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασις, τὴν ἀπομένει μέσα στὴν ψυχὴ μας ὡς δυνάμη δημιουργικὴ ἄλλο ἀπὸ τὸ περίφημο «Κήρυγμα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου»; Κι ὅλες οἱ νέες μορφὲς ὅσες πῆρε ἡ κοινωνία ἀπὸ τότε καὶ παίρνει ὀλοένα μήπως δὲν εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη ἐξέλιξις πού προκάλεσε τὸ «Κήρυγμα» μὲ τὸ ξύπνημα τῶν συνειδήσεων;

Κάθε ἀλήθεια πού κηρύττεται εἶναι τὸ σπέρμα ἐνός

νέου κόσμου. Αὐτὴ εἶναι ἡ πίστις μας κι αὐτὴ εἶναι ἡ δυνάμη τοῦ δικοῦ μας ἔργου, ἐμᾶς τῶν γυναικῶν. Τὴ δυνάμη αὐτὴ μπορούμε νὰ τὴν ἀποδείξομε μὲ θετικὰ γεγονότα. Ὅταν στὰ 1918, ὁ πρόεδρος Οὐίλσον διετύπωσε τὰ περίφημα 14 ἄρθρα του, πού θὰ ἦταν ἡ βάση τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ προκήρυξις του ἔγινε δεχτὴ μὲνθουσιασμὸ ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλο. Ἡ προκήρυξις αὐτὴ στηριζόταν σχεδὸν ὀλοκληρωτικὰ στὶς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσεως τῶν γυναικῶν γιὰ τὴν Εἰρήνη καὶ τὴν Ἐλευθερίαν, πού εἶχε γίνει στὴ Χάγη, στὰ 1915. Ἐνα ἄλλο γυναικεῖο συνέδριον, κι αὐτὸ στὴ Χάγη, στὰ 1922, πρότεινε ὡς μόνον μέσο γιὰ νὰ σωθῇ ἡ Εὐρώπη ἀπὸ βέβαιη καταστροφὴ μιὰν οἰκονομικὴ συνδιάσκεψη. Καὶ τώρα νὰ πού οἱ ἄντρες πού διευθύνουν τὴν Εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ φτάνουν σήμερον στὸ ἴδιο συμπέρασμα καὶ ἀναλαμβάνουν νὰ συγκαλέσουν μιὰ διεθνή οἰκονομικὴ διάσκεψη γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν εἰρήνη. Ἔτσι οἰγά—οἰγά τὰ νεφελώματα τῶν ἰδεῶν ἀποκρυσταλλώνονται σὲ πραγματικότητες.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν συνεδρίων δὲ στηρίζεται ὅμως μονάχα στὶς εὐχὰς καὶ τὶς ἀποφάσεις πού διακηρύττονται. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πιὸ σημαντικοὺς παράγοντες εἶναι τὸ ρεῦμα τῆς συμπάθειας πού δημιουργεῖται ἀνάμεσα στὰ ἔθνη μὲ τὴν στενὴ γνωριμία τῶν ἀτόμων. Ἀναφέρω σχετικὰ τὰ λόγια τοῦ κ. Lichtenberger, καθηγητῆ τῆς Σορμπόνης.

«Ἐκεῖνο πού ἀποτελεῖ τὸ μεγάλο κίνδυνον τῆς σημερινῆς κατάστασις εἶναι ἡ ἀμοιβαία ἄγνοια καὶ ἡ βαθιὰ δυσπιστία πού ἐπικρατεῖ σήμερον μεταξὺ γάλλων καὶ γερμανῶν καὶ πού δξύνει κάθε προστριβὴ πού μπορεῖ νὰ προκύψει ἀνάμεσα στὶς δύο χῶρες. Τὸ πρῶτον πού πρέπει νὰ γίνει εἶναι νὰ προσπαθήσουν νὰ καταλάβουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.»

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν τίποτε πού νὰ συντελεῖ περισσότερο σαυτὴ τὴν ἀμοιβαίαν κατανόησι ὅσο τὰ συνέδρια. Τὸ νὰ ἐπισκεφθῇ κανεὶς ἕναν ξένον τόπον σὲνα ταξίδι ἀναφυκτῆς, νὰ ἰδῇ τὰ μουσεῖα του καὶ τὰ ἔργα τέχνης, εἶναι ὅλοσ διόλου ἄλλο πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ συνεργασθῇ γιὰ λίγες μέρες μὲ μερικὰ πρόσωπα αὐτῆς τῆς χῶρας μέσα σαυτὴ τῇ χῶρα. Ὅσο γιὰ μένα, μοῦ φαίνεται

πώς γνωρίζω πολύ πιά καλά την ψυχή της Ρουμανίας και της Γιουγκοσλαβίας έπειτα από τὰ δύο συνέδρια τοῦ Βουκουρεστιοῦ καὶ τοῦ Βελιγραδιοῦ, ἀπὸ ἄλλες χῶρες ὅπου ἔμεινα πολὺ περισσότερο. Δὲν παρουσιάζεται πιά ὁ τόπος ὁ ξένος σὰ μιὰ βιτρίνα μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ταξιδιώτη. Μπαίνει κανεὶς σὲ μερικές κρυμμένες γωνιές, διαισθάνεται μερικά πράγματα πὸν μισοβλέπει, κι ἔπειτα ἀναδημιουργεῖ μέσα του τὸ σύνολο. Κι ἔτσι μὲ τὴ στενὴ γνωριμιὰ ἀρχίζει καὶ ἡ ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ προτερήματα πὸν μὲ τόση χαρὰ ἀνακαλύπτει κανεὶς, ἡ ἀγάπη μόλα τὰ ἐλαττώματα πὸν δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βρῆ κανεὶς σὲ κάθε ἀνθρώπινη κοινωνία. Ὅταν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου τὸ μεγάλο ρόλο πὸν ἔπαιξαν οἱ γυναῖκες στὴ Ρουμανία στὴ δημοσίαι ἐκπαίδευση καὶ πρὸ πάντων στὴ μόρφωση τῆς γυναίκας, ὅταν ἐθαύμασα στὸ Βελιγράδι τὸ ὀργανωτικὸ πνεῦμα τῶν γυναικῶν, τὰ κοινωνικά τους ἰδρύματα, ἔνωσα κάτι νὰ μὲ συνδέει γιὰ πάντα μὲ τοὺς λαοὺς αὐτούς. Δὲν ἔβλεπα πιά νὰ μᾶς χωρίζουν σύνορα γεωγραφικά, δὲν ἔβλεπα πλάι μου παρὰ συντρόφισσες πὸν βάνιζαν μαζί μας πρὸς τὸ ἴδιο τέρμα. Καὶ κάθε χρόνος πὸν περνᾶ φέροντας μαζί του καὶ τὴ βδομάδα τῆς συνεργασίας, σφιγγεὶ ἀκόμα πιά πολὺ τοὺς δεσμοὺς πὸν μᾶς ἐνώνουν. Ἀκόμα καὶ οἱ διαφορὲς πὸν μποροῦμε νὰ ἔχωμε χρησιμεύουν πιά πολὺ νὰ μᾶς διαφωτίζουν παρὰ νὰ μᾶς χωρίζουν. Καὶ αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωση νὰ ἐποφελθῶ ἀπὸ τὴ σημερινὴν εὐκαιρία γιὰ νὰ ἐκφράσω τὴ βαθιὰν εὐγνωμοσύνη πὸν θὰ αἰσθάνεται πάντα τὸ ἑλληνικὸ τμήμα τῆς Μ.Α.Γ. γιὰ τὴν ἠθικὴ ὑποστήριξη πὸν βρῆκε στὶς συντρόφισσές του σὲ μιὰ θλιβερῆ περίσταση τῆς σύγχρονης ἱστορίας. Ὅταν ἔγινε ἡ ἔξωση τοῦ Πατριάρχου μας ἀπὸ τὴν Πόλη, ὅλα τὰ τμήματα τῆς Μ.Α.Γ., ἔπειτα ἀπὸ μιὰν ἔκκλησὴ μας, ἔκαμαν διαμαρτυρίες καὶ ἐκκλήσεις στὶς κυβερνήσεις των, σὲ διεθνεῖς ὀργανώσεις, στοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐναντίον αὐτῆς τῆς πρωτάκουστης παρανομίας. Ἐκεῖνο ὁμως πὸν μᾶς συνδέει ἀκόμα πιά πολὺ ἀναμεταξύ μας καὶ πὸν τονώνεται ἀκόμα πιά πολὺ σὲ κάθε συνέδριο, εἶναι ἡ συνείδηση ὅτι ὅλες μας ἔχομε νὰ ὑπερνηκῆσομε, κάθε μιὰ στὸν τόπο μας, τὰ ἴδια ἐμπόδια, γιὰ νὰ φτάσομε στὸν ἴδιο σκοπὸ.

Οἱ συντρόφισσές μας τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τῆς Ρουμανίας ἀκοῦνε στὸν τόπο τους τὰ ἴδια ἀπαρχαιωμένα ἐπιχειρήματα ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς γυναικείας χειραφέτησης, ὅπως κι ἐμεῖς ἀπὸ τοὺς δικούς μας.

«Δὲν εἶσατε ἀκόμα ἀρκετὰ ὥριμες γιὰ τὴν πολιτικὴ ζωὴ, εἶσατε ἐπιπόλαιες, αἰσθηματικές, θὰ χάσετε τὴ γυναικεία σας γοητεία, θὰ παραμελήσετε τὸ σπιτικό σας, θὰ καταστραφῆ ἡ οἰκογένεια καὶ ἐπὶ τέλους, δὲν εἶσατε πάρα πάνω ἀπὸ τρεῖς γυναῖκες πὸν ζητᾶτε πολιτικὰ δικαιώματα.» Παντοῦ τὰ ἴδια. Οἱ ἄντρες μᾶς ἀντικρούζουν ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς κυριαρχίας των, σὰν ἀνήλικα πὸν τοὺς ὑπόσχονται νὰ τοὺς δώσουν ἀνθρώπινα δικαιώματα σὰν εὔσημο καλῆς διαγωγῆς, ὅπως δίνουν στὰ σχολεῖα στὶς ἐξετάσεις, οἱ γυναῖκες μᾶς λογαριάζουν σὰν πλάσματα ἐπικίνδυνα πὸν ζητοῦμε νὰ τοὺς χαλάσομε τὴν ἡσυχία τους, νὰ τὶς βγάλουμε ἀπὸ τὴν ἀνεύθυνη ἀδράνειά τους, νὰ τοὺς στερῆσομε τὴ γυναικεία τους παντοδυναμία καὶ τὸ γυναικεῖο τους γόητρο. Καὶ ἡ περηφάνη πολεμικὴ κραυγὴ μας: «Θέλομε δικαιώματα, ὄχι χατήρια» εἶναι γι αὐτὲς κραυγὴ κινδύνου.

Ὡς τόσο ὅλα αὐτὰ τὰ ἐμπόδια δὲ μᾶς τρομάζουν καμιὰ ἀπὸ μᾶς, σὲ καμιὰν ἀπὸ τὶς χῶρες ὅπου ἡ γυναίκα δὲ λογαριάζεται ἀκόμα σὰν ἄνθρωπος. Ὅλες μας ξέρομε πὸς δὲν ὑπάρχει κανένας τρόπος νὰ σιραφῆ πρὸς τὰ πίσω τὸ ρεῦμα ἐνὸς ποταμοῦ, μιὰ πὸν ξεκίνησε. Ἐγινε ἡ ἀρχή, οἱ συνειδήσεις ἀρχισαν νὰ ξυπνοῦν ἀργὰ μιὰ—μιὰ. Γλυκοχαράζει μιὰ καινούρια αὐγὴ στὸ σκοτεινὸν ὀρίζοντα. Κι ὅταν θάρθει ὁ καιρὸς πὸν θάνατεῖλει ὁ ἥλιος σὲ μιὰν ἀνθρωπότητα καινούρια, ὅπου ἄντρας καὶ γυναίκα, σὰ σύντροφοι ἰσότημοι, θὰ δουλεύουν κι οἱ δύο μαζί, συμπληρώνοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, γιὰ τὴν εὐδαιμονία τοῦ κόσμου, τότε ἐμεῖς οἱ γυναῖκες, πὸν βάλουμε ὅλη μας τὴν ψυχὴ στὸ ἔργο μας θὰ ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ ποῦμε μὲ περηφάνεια: «Ἐκάμαμε τὸ χρέος μας.»

ΑΥΡΑ Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

(Ὁμιλία πὸν ἔγινε στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Ἀκαδημίας στὶς 13 Δεκεμβρίου.)